

premeštate kako vam se prohte bez njihove saglasnosti, pa rešite da premeštaj ostavite u važećim okvirima, ali „prošvercujete“ to da nije zabranjeno privremeno upućivanje sudije u drugi sud bez njegove saglasnosti? Koliko ste samo velikodušni kada ukinete pravo ministra pravde da pokreće disciplinske postupke i postupke razrešenja sudija, ali zadržite predlog da to isto čini tužiocima? Ovakvi „pozitivni pomaci“ teško da zaslužuju pažnju. O očekivanim pohvalama i da ne pričamo.

Na sve ovo treba dodati činjenice koje se očigledno i dalje moraju ponavljati kako se ministarka ne bi žalila da nema dovoljno ustavnih sparing partnera: za oba teksta koje je predložilo ministarstvo nisu ponuđena obrazloženja prema važećim propisima; ministarstvo pravde sprovodi postupak promene Ustava protivno samom Ustavu – jer nije ovlašćeni predlagač izmena, a Narodna skupština nije dvotrećinskom većinom donela odluku da Srbija pristupa promeni Ustava, što je neophodno za sve dalje radnje na ovom putu.

Sve rečeno će ministarka sigurno baciti na već pomenuto smetlište pravnih primedbi. U ovom trenutku je pak važno šta će sa njima uraditi Venecijanska komisija čije se mišljenje o poslatom tekstu očekuje u junu. Mišljenju će prethoditi majska poseta predstavnika Komisije Srbiji. Kakvu stranicu istorije, kako svoje tako i srpske, će ispisati – ostaje da se vidi. Zadržavanje solidno napumpanog autoriteta u srpskoj javnosti bi moglo da opstane ako se Komisija bude držala stavova o Srbiji koje je sama izrekla pre deset godina. Sve drugo bi bilo saučesništvo u cementiranju pravno-političkog puta Srbije na autoritarni istok.

Komesarski ustav

U nedeljnom izdanju dnevnog lista Politika sačekao nas je široki osmeh ministarke pravde Nele Kuburović – vrlo sličan onom osmehu uz koji je ministarka nedavno isporučila turskog državljanina, uprkos međunarodnim preporukama da se od izručenja uzdrži. Iz naslova intervjuja – Ustav je interes svih građana – reklo bi se da Srbija danas uopšte nema ustav, pa ga je u interesu svih građana potrebno hitno usvojiti. Ovo je samo leksički suptilnija varijanta filozofije prema kojoj pre naprednjaka na vlasti nije bilo ničega na svetu, pa ni ustava.

Naravno, Srbija ima važeći ustav, ali se obavezala da će ga u postupku evropskih integracija promeniti i suštinski unaprediti, i to pre svega u skladu sa preporukama Venecijanske komisije iz 2007. godine. Podsetimo, ova komisija je u izveštaju najviše kritikovala odnos izvršne i sudske vlasti, navodeći da je način izbora sudija, kao i način izbora članova najvišeg pravosudnog tela, Visokog saveta sudstva, ustrojen tako da predstavlja „recept za politizaciju pravosuđa“ i samim tim onemogućava stvarnu podelu vlasti. Na sličan način komisija je kritikovala i nemogućnost osamostaljivanja tužilaštva od zakonodavne i izvršne vlasti. Ovo je, ili bi makar trebalo da bude, temeljni zadatak ustavnih promena o kojima građani često slušaju poslednjih meseci i o kojima će svoj sud dati na referendumu.

Međutim, uprkos međunarodnim preporukama, sa kojima se slaže i domaća stručna javnost, ministarstvo je rešilo da građanima objasni da su stvarni ciljevi ustavnih promena uspostavljanje pravosuđa koje će biti „u interesu svih“ i koje će zbog toga biti kontrolisano od strane izvršne vlasti kao jedine legitimne vlasti. Navodno je ovo jedini način da pravosuđe bude odgovornije i bolje. O ovome smo već pisali na Peščaniku tokom 2017. godine.

Mnoge prošlogodišnje ustavne pretnje ministarke i njenog tima ostvarene su Radnim tekstom amandmana na Ustav Srbije objavljenim u januaru 2018. godine. Iako je o tome već dosta rečeno, možda вреди još jednom podsetiti da se ovim predlozima izbor sudija i javnih tužilaca poverava pravosudnim organima koje funkcionalno ili brojčano kontrolišu tzv. istaknuti pravници koje bira vladajuća većina u Narodnoj skupštini; omogućava se diskreciono premeštanje sudija i tužilaca bez jasnih kriterijuma i saglasnosti nosioca funkcije; prethodno